

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**
Кафедра теорії та практики перекладу

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра романо-германських мов і перекладу

МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

22 березня 2023 р.
м. Полтава

Гайдамака Юлія	
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТИ МЕДИЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	183
Данилюк Людмила	
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ, ЇХ МІСЦЕ В ПЕРЕКЛАДІ	186
Дегтярьова Дарія	
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ЗАМІНИ В ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО- ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	191
Демченко Надія	
НАВЧАННЯ ПИСЬМА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ВИДАМ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	194
Іванько Карина	
ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	197
Ковтун Катерина	
АНГЛОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ТА СМС- ПОВІДОМЛЕННЯХ: ТИПОЛОГІЯ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	200
Корінська Ольга	
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ІЗ ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ЖИТТЯ	202
Король Лариса	
КОНСТИТУЕНТИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО МІКРОПОЛЯ «УНІВЕРСИТЕТ»/ _UNIVERSITY_	204
Лі Діана	
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ	208
Мичак Наталія	
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ	208
Назаренко Марина	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КІНОТЕКСТУ	215
Ніколаєва Людмила	
ПЕРЕКЛАД ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І КОМПЕТЕНЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЧА	218
Новікова Ольга	222
WAYS OF TRANSLATION OF SPORTS VOCABULARY	
Перова Світлана	225

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КІНОТЕКСТУ

Назаренко Марина,
старший викладач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна
maryna.nazarenko@pdaa.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-8346-5804>

Мова художнього кіно, так само, як і мова художньої літератури є багатим, цікавим і актуальним матеріалом для дослідження, адже художній кінематограф відіграє важливу роль у структурі міжкультурної комунікації, а відтворення його етноспецифіки є особливою лінгвістичною та культурологічною проблемою сьогодення.

Чи варто розглядати кінопереклад як дещо таке, що підкорюється загальним нормам художнього перекладу, чи це зовсім інша галузь зі своїм окремими законами та критеріями оцінювання? На кінопереклад впливає значна кількість екстралінгвістичних чинників: обмеженість у часі, довжина репліки, синхронізація із зображенням тощо. Чи можуть за таких умов художній та кінопереклад підкорятися єдиним вимогам?

Перекладаючи кінотекст, важливо не лише зробити фільм зрозумілим глядачеві, але й зберегти задум оригіналу. При перекладі художніх фільмів необхідно врахувати вимоги, які висуваються до художнього перекладу. В основі кінофільмів є не спеціальна інформація, а живе спілкування, в них бувають паузи, багато що зрозуміло із ситуації. Проте, передати цю розмову іншою мовою не так просто. Важливо не тільки виконати ряд технічних вимог, не тільки вірно відтворити зміст, але і зберегти задум оригіналу, уявити образи персонажів в заданому авторами стилістичному ключі, тобто, створити засобами іншої мови цілісний твір. Перекладений фільм, як і будь-який перекладений твір отримує нове життя в чужому для нього культурному

контексті. В ньому він функціонує як повноцінний автономний текст. Перекладений текст повинен володіти самостійною естетичною цінністю [2, с. 28].

Сучасний кінопереклад проходить період швидкого розвитку. Говорячи про кінопереклад, ми розрізняємо два його принципові види: дубляж та субтитрування. Субтитрування є особливим видом аудіовізуального перекладу, а субтитром називають скорочений переклад діалогу у фільмі, який можна побачити синхронно з відповідною частиною оригіналу на екрані телевізора або в кінотеатрі (К. Гурт, Б. Відлер) [1, с. 383].

Субтитри художніх фільмів є особливим типом дискурсу, якому притаманні такі особливості як супроводження текстової інформації відеорядом, що унаочнює образи та ідеї і звужує простір уяви читача, порівняно з літературним твором, стислість цільового тексту, зумовлену необхідністю синхронізації зображення на екрані та тексту, який звучить за кадром (у разі дубляжу) та обмеженістю місця для розташування субтитрів на екрані (у разі субтитрування). Останнє робить неможливим застосування перекладацького коментарю і примітки. Відсутність графічної форми тексту (у разі дубляжу) та неможливість повернення до неї для уточнення сприйняття змісту твору (у разі субтитрування) ускладнює завдання наближення цільового тексту до глядача. У зв'язку з цим в перекладознавчих студіях про кінопереклад більшість дослідників схиляються до думки, що в перекладі субтитрів домінує стратегія «очуження», в той час, як в дубляжі переважає стратегія «одомашнення». Але і в тому, і в тому перекладі здійснюється серйозна адаптація англomовного матеріалу до цілей і потреб кінцевого користувача. Деякі зарубіжні вчені навіть не розглядають кінопереклад як переклад взагалі, а лише як тип адаптації [7, с. 172].

Які ж саме проблеми виходять на перший план в перекладі сучасного англomовного кінопродукту? Мовлення героїв сучасних фільмів, особливо таких популярних жанрів, які превалюють в кінотеатрі, як трилер, бойовик, детектив, драма, характеризуються високим ступенем ідіоматичності і

базується на сучасному мовному матеріалі та фонових знаннях носіїв мови. І в разі відсутності фонових, культурологічних знань у перекладача, необхідних для прийняття конкретного перекладацького рішення, пошук відповідної інформації займає багато часу і ускладнює процес перекладу. Кіноперекладачеві важливо вміти швидко знаходити необхідну інформацію про фільм в Інтернеті, тому він має знати якомога більше тематичних ресурсів, де викладені короткі відомості про фільми, режисерські сценарії, рецензії тощо.

Аналізуючи теоретичні та практичні статті у друкованих та Інтернет виданнях зазначимо, що перекладачі стикаються з такими проблемами кіноперекладу: неспівпадіння систем національних мов, що призводить до втрати еквівалентності, труднощі перекладу назв кінофільмів, кінодіалог як одиниця перекладу, специфіка перекладу фільмів із субтитрами, фільм як форма сучасного художнього тексту, проблеми прагматичної адаптації тексту художнього фільму, психолінгвістичні особливості перекладу кіно- та відеоматеріалів, критерії оцінювання кіноперекладу – чи відрізняються вони від критеріїв, за якими оцінюють переклад художнього тексту, впровадження курсу кіноперекладу у фахових ВНЗ та ін. [2, с. 29].

Таким чином, перекладаючи кінотекст, важливо не лише зробити фільм зрозумілим глядачеві, але й зберегти задум оригіналу, розкрити образи персонажів у заданому режисером стилістичному напрямку, передати засобами мови перекладу цілісний твір, не допустити порушення його впливової сили.

Джерела та література

1. Возна М. О. Про деякі проблеми сучасного кіноперекладу. Мова і культура. *Науковий журнал*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. Вип. 14. Т. I (147). С. 381–385.
2. Гудманян А. Г., Плетенецька Ю. М. До проблем кіноперекладу як виду художнього перекладу. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. Вип. 25. С. 28–30.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : навч. посібн. Вид. 5-те., виправ. та доповн. Вінниця : Нова книга, 2018. 656 с.

4. Конкульовський В. В. До проблеми перекладацьких трансформацій у кінотекстах комедійного жанру. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. Вип. 25. С. 62–64.

5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.

6. Лукьянова Т. Г. Лексичні аспекти перекладу субтитрів (на матеріалі англомовних художніх фільмів). *Нова філологія* : збірник наукових праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. № 50. С. 170–174.

7. Плетенецька Ю. М. Відтворення метафоричних словосполучень у дубльованих перекладах американських художніх фільмів. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. Вип. 45. С. 303–304.

8. Пожарицька О. О. Мовлення негативного героя: комунікативний аспект (на матеріалі американського вестерну). *Нова філологія* : збірник наукових праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. № 52. С. 154–157.

ПЕРЕКЛАД ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І КОМПЕТЕНЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЧА

Ніколаєва Людмила,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна
nikludalex@gmail.com